

Vzdělávací program certifikovaného kurzu

SPECIFIKA PRÁCE VŠEOBECNÝCH SESTER U POSKYTOVATELŮ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB

Věstník MZD č.: 15/2025

září 2025

Obsah

1. Zdůvodnění a cíl certifikovaného kurzu	3
2. Určení certifikovaného kurzu	3
3. Vstupní podmínky a další požadavky	3
4. Celková délka vzdělávacího programu	3
5. Maximální počet účastníků	3
6. Učební plán	4
7. Učební osnovy	4
7.1 Učební osnova modulu 1	4
7.2 Učební osnova modulu 2	8
7.3 Učební osnova modulu 3	10
7.4 Učební osnova modulu 4	13
7.5 Učební osnova modulu 5	15
8. Výkony	15
9. Způsob ukončení certifikovaného kurzu	16
10. Činnosti, ke kterým bude získána zvláštní odborná způsobilost	16
11. Věcné, technické a personální zajištění	17
12. Seznam doporučené studijní literatury	18

1. Zdůvodnění a cíl certifikovaného kurzu

V nadcházejících letech se bude značně měnit demografická struktura obyvatel České republiky, a ne jenom jí. Světová zdravotnická organizace predikuje, že v roce 2030 bude 1 z 6 lidí na světě starší 60 let a do roku 2050 se světová populace ve věku 60 let a starších zdvojnásobí (2,1 miliardy). Počet osob ve věku 80 let a více se v období mezi lety 2020–2050 až ztrojnásobí (426 milionů, WHO, Ageing and health). Všechny země tedy i Česká republika budou čelit výzvě, aby zajistily sociální a zdravotní péči pro tuto věkovou skupinu obyvatel. U mnoha seniorů¹ převažuje potřeba trvalého odborného dohledu a odborné péče poskytované všeobecnými sestrami. Vzhledem k polymorbiditě seniorů velmi často dochází ke změnám zdravotního stavu a jeho zhoršování.

Nastavení úrovně poskytované zdravotní péče musí být v souladu se zdravotními a sociálními potřebami klientů/pacientů². Práce všeobecných sester v domovech pro seniory se jeví daleko náročnější a odpovědnější než v nemocnici. V nemocnici pracuje všeobecná sestra společně s lékaři, kteří jsou v případě zhoršení zdravotního stavu ihned k dispozici. Všeobecná sestra v sociálních službách pracuje převážnou část dne v zařízení sama, jako zdravotnický pracovník s nejvyšším dosaženým vzděláním. Musí se spoléhat sama na sebe a na tuto činnost musí být připravena.

Cílem certifikovaného kurzu je získání zvláštní odborné způsobilosti k poskytování specifické ošetrovatelské péče v zařízeních sociálních služeb poskytujících pobytové sociální služby osvojením si potřebných teoretických znalostí, praktických dovedností i schopnosti samostatného rozhodování pro činnosti stanovené platnými právními předpisy.

2. Určení certifikovaného kurzu

Pro všeobecné sestry.

3. Vstupní podmínky a další požadavky

Odborná způsobilost k výkonu povolání všeobecné sestry dle zákona č. 96/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 96/2004 Sb.“).

4. Celková délka vzdělávacího programu

Celková délka vzdělávacího programu je 96 hodin. Vyučovací hodina teoretické výuky trvá 45 minut, 1 hodina odborné praxe trvá 60 minut. Teoretická výuka může probíhat distanční formou, praktická výuka/odborná praxe musí probíhat formou prezenční.

Počet hodin teoretické a praktické výuky je uveden bez samostudia, domácí přípravy a ukončení kurzu. Obsah výuky je vymezen v učebním plánu a v učebních osnovách.

5. Maximální počet účastníků

Maximální počet účastníků

doplní žadatel o akreditaci

¹ Pro účely tohoto vzdělávacího programu je používáno generické maskulinum.

² Ve vzdělávacím programu je pro poskytování zdravotní péče používán termín pacient a pro poskytování sociální péče termín klient.

Maximální počet účastníků ve smluvním zařízení

6. Učební plán

Modul	Název	Rozsah (počet hodin)		
		Teoretická výuka	Praktická výuka	Počet hodin
1.	Ekonomické a organizační předpoklady pro zajištění zdravotní péče v zařízení sociálních služeb poskytující pobytové sociální služby	16		16
2.	Fyzikální vyšetření pacienta všeobecnou sestrou	16		16
3.	Specifická ošetrovatelská péče u pacienta s chronickým onemocněním	20		20
4.	Specifická ošetrovatelská péče u pacienta s náhlou změnou zdravotního stavu	20		20
5.	Odborná praxe		24	24
Celkem		72	24	96

7. Učební osnovy**7.1 Učební osnova modulu 1**

Modul 1	Ekonomické a organizační předpoklady pro zajištění zdravotní péče v zařízení sociálních služeb poskytujících pobytové sociální služby		
Rozsah	16 hodin		
Cíl	Cílem modulu je prohloubit znalosti a dovednosti všeobecných sester potřebné k efektivnímu řízení pobytového zařízení z hlediska ekonomického, organizačního a z hlediska kvality a bezpečí péče o klienta.		
Téma	Rozpis učiva	Minimální počet hodin	
Sociální služby	Definice, charakteristika, druhy, formy, cíle a funkce sociálních služeb ve společnosti. Zařízení sociálních služeb a jejich základní činnost, sociální šetření, sociální poradenství, sociální dávky, sociální příspěvky. Cílové skupiny sociálních služeb. Poskytování sociálních a zdravotních služeb v domovech pro seniory, v domovech pro seniory se zvláštním režimem, organizace péče.	4	

	Kompetence, role a vzdělávání pracovníků v pobytových zařízeních sociálních služeb.	
Lektorem tématu Sociální služby může být osoba, která získala: • odbornou způsobilost všeobecné sestry se specializovanou způsobilostí v oboru Ošetřovatelská péče v interních oborech nebo Ošetřovatelská péče v geriiatrii nebo Domácí péče a hospicová péče nebo Komunitní ošetřovatelská péče a má minimálně 1 rok praxe po získání specializované způsobilosti, • odbornou způsobilost všeobecné sestry se zvláštní odbornou způsobilostí v oblasti práce v sociálních službách a má minimálně 2 roky praxe po získání zvláštní odborné způsobilosti, • odbornou způsobilost všeobecné sestry a má v daném oboru minimálně 5 let praxe u poskytovatele sociálních služeb, • vysokoškolské vzdělání v oblasti práva, sociálních služeb a sociální péče, sociální práce a minimálně 5 let praxe v daném oboru.		
Systém ambulantní primární péče	Systém ambulantní primární péče, sociálních služeb v ČR, definice, funkce, organizace. Integrace ambulantní primární péče a sociální péče, role všeobecné sestry v integrované péči, ambulantní primární péče vs. sociální péče: rozdíly a společné cíle. Financování ambulantní primární péče.	2
Lektorem tématu Systém ambulantní primární péče může být osoba, která získala: • odbornou způsobilost všeobecné sestry se specializovanou způsobilostí v oboru Ošetřovatelská péče v interních oborech nebo Ošetřovatelská péče v geriiatrii nebo Domácí péče a hospicová péče nebo Komunitní ošetřovatelská péče a má minimálně 1 rok praxe po získání specializované způsobilosti, • odbornou způsobilost všeobecné sestry se zvláštní odbornou způsobilostí v oblasti práce v ambulantní primární péči a má minimálně 2 roky praxe po získání zvláštní odborné způsobilosti, • odbornou způsobilost všeobecné sestry a má minimálně 5 let praxe, • odbornou způsobilost dětské sestry a má minimálně 5 let praxe, • odbornou způsobilost lékaře se specializovanou způsobilostí v oboru Všeobecné praktické lékařství a má minimálně 1 rok praxe po získání specializované způsobilosti.		
Právní předpisy a etika ve vztahu k poskytování zdravotní péče v pobytových zařízeních sociálních služeb	Úvod do platných právních předpisů upravujících oblast poskytování pobytových sociálních služeb. Povinnosti poskytovatelů pobytových služeb. Etické principy v péči o klienty. Vedení zdravotnické dokumentace, Zavedení/ukončení ošetřovatelské péče, administrativní činnost sestry. Problematika informovaného souhlasu, používání zdravotnických prostředků, zacházení s léčivy. Preskripce léčivých přípravků a zdravotnických prostředků. Svéprávnost, opatrovnictví, omezení svéprávnosti, používání omezovacích prostředků. Odpovědnost za škodu při poskytování zdravotní péče v zařízení sociálních služeb poskytujících pobytové sociální služby. Zákoník práce – bezpečnost práce.	6

	Práva klientů při poskytování pobytových sociálních služeb u poskytovatele sociálních služeb. Ochrana osobních údajů a důvěryhodnost informací. Prevence zneužívání a zanedbávání klientů/pacientů. Řešení stížností a konfliktních situací. Kvalita v sociálních službách, standardy kvality sociálních služeb. Metody hodnocení kvality. Kontinuální zlepšování kvality, audity a kontrolní mechanismy, akreditace. Nežádoucí události v pobytových zařízeních sociálních služeb.	
Lektorem tématu Právní předpisy a etika ve vztahu k poskytování zdravotní péče v pobytových zařízeních sociálních služeb může být osoba, která získala: • magisterské vzdělání v oboru právo a má minimálně 5 let praxe u poskytovatele zdravotních nebo sociálních služeb. Lektorem tématu z oblasti kvality a bezpečí péče může být osoba, která získala: • specializovanou způsobilost v oboru Organizace a řízení ve zdravotnictví a po jejím získání má minimálně 1 rok praxe s řízením kvality a bezpečí v zařízeních poskytujících zdravotní služby, • odbornou způsobilost všeobecné sestry nebo dětské sestry nebo zdravotně-sociálního pracovníka se zvláštní odbornou způsobilostí v oblasti kvality a má minimálně 2 roky praxe po získání zvláštní odborné způsobilosti, • odbornou způsobilost lékaře, • vysokoškolské vzdělání v oblasti sociálních služeb, sociální práce, sociální péče a má minimální praxe 5 let praxe u poskytovatele sociálních služeb.		
Financování zdravotní péče v zařízeních sociálních služeb	Financování zdravotní péče v sociálních službách. Legislativní rámec financování, zdroje financování zdravotní péče v pobytových zařízeních. Úhradová vyhláška a principy jejího fungování v odbornosti 913. Vedení zdravotnické dokumentace ve vztahu k platným právním předpisům a zároveň vykázané péči zdravotním pojišťovnám. Registrační listy výkonu. Sledování finančních ukazatelů, analýza nákladů a výnosů. Role zdravotních pojišťoven	2
Lektorem tématu Financování zdravotní péče v zařízeních sociálních služeb může být osoba, která získala: • odbornou způsobilost všeobecné sestry se specializací v oboru Organizace a řízení ve zdravotnictví a s praxí 1 rok v sociálních pobytových službách. • vysokoškolské vzdělání v oboru právo nebo ekonomie a má minimálně 5 let praxe u poskytovatele zdravotních nebo sociálních služeb, • vysokoškolské vzdělání v oblasti sociálních služeb, sociální práce, sociální péče a má minimální praxe 5 let praxe u poskytovatele zdravotních nebo sociálních služeb.		

Specifika práce všeobecné sestry v zařízení sociálních služeb poskytující pobytové sociální služby	Role všeobecné sestry v pobytových zařízeních. Plán péče respektující potřeby klienta, záznamy o zdravotním stavu a potřebách klienta. Týmová spolupráce a komunikace – lékař (praktický, specialista apod.), pečovatel, sociální pracovník, rodinný příslušník, osoba blízká. Supervize, intervize.	2
Lektorem tématu Specifika práce všeobecné sestry v zařízení sociálních služeb poskytující pobytové sociální služby může být osoba, která získala: • odbornou způsobilost všeobecné sestry se specializovanou způsobilostí v oboru Ošetrovatelská péče v interních oborech nebo Ošetrovatelská péče v geriatrii nebo Domácí péče a hospicová péče a má minimálně 1 rok praxe po získání specializované způsobilosti, • odbornou způsobilost všeobecné sestry se zvláštní odbornou způsobilostí v oblasti péče o klienty v pobytových sociálních službách a má minimálně 2 roky praxe po získání zvláštní odborné způsobilosti, • odbornou způsobilost všeobecné sestry a má v daném oboru minimálně 5 let praxe u poskytovatele sociálních služeb.		
Výsledky vzdělávání	Absolvent bude po absolvování M 1 znát: • problematiku poskytování sociálních služeb, • systém fungování primární péče, sociálních služeb, paliativní péče v ČR, • návaznost na sociální služby a vzájemné propojení zdravotních a sociálních služeb, • právní problematiku poskytování zdravotní péče v pobytových zařízeních sociálních služeb, • požadavky na vedení ošetrovatelské dokumentace, • specifika práce sestry v zařízeních sociálních služeb poskytující pobytové sociální služby, • financování zdravotní péče v zařízeních sociálních služeb poskytující pobytové sociální služby, • principy kvality, dodržování standardů, kontrolní mechanismy kvality v sociálních službách. Absolvent bude připraven na tyto činnosti: • aplikovat do praxe platné právní předpisy ve vztahu k poskytování zdravotních služeb u poskytovatelů pobytových sociálních služeb, • předepisovat zdravotnické prostředky, • zavádět a ukončovat ošetrovatelskou péči včetně její administrace, • vést ošetrovatelskou dokumentaci, zapsat a vykázat poskytnutou ošetrovatelskou péči dle kódů odbornosti 913 zdravotním pojišťovnám, • spolupracovat s lékaři a s dalšími poskytovateli zdravotních a sociálních služeb, • optimalizovat náklady, zlepšit kvalitu péče o klienty a zlepšit pracovní prostředí, • monitorovat a zajišťovat kvalitu poskytované péče, provádět interní audity.	

7.2 Učební osnova modulu 2

Modul 2	Fyzikální vyšetření pacienta všeobecnou sestrou	
Rozsah	16 hodin	
Cíl	Cílem modulu je posílit kompetence všeobecných sester v oblasti provádění fyzikálního vyšetření u klienta v pobytových zařízeních sociálních služeb. Všeobecné sestry si rozšíří teoretické znalosti a upevní praktické dovednosti potřebné k provádění fyzikálního vyšetření klienta, identifikování vznikajících zdravotních problémů nebo monitorování již existující patologie. Naučí se techniky a postupy vyšetření jednotlivých systémů těla, správné vyhodnocení získaných údajů.	
Téma	Rozpis učiva	Minimální počet hodin
Úvod do fyzikálního vyšetření všeobecnou sestrou a komunikace s klientem	Definice, účel, principy a cíle fyzikálního vyšetření. Role a kompetence všeobecných sester. Zásady komunikace s klientem před, v průběhu a po skončení fyzikálního vyšetření. Vytváření důvěry a respektu během vyšetřování. Edukace a prevence. Příprava na vyšetření, pomůcky, hygienické zásady.	2
Lektorem tématu Úvod do fyzikálního vyšetření všeobecnou sestrou a komunikace s klientem může být osoba, která získala: • odbornou způsobilost všeobecné sestry se specializovanou způsobilostí v oboru Ošetřovatelská péče v interních oborech nebo Ošetřovatelská péče v geriatrii nebo Domácí péče a hospicová péče nebo Intenzivní péče a má minimálně 1 rok praxe po získání specializované způsobilosti, • odbornou způsobilost všeobecné sestry se zvláštní odbornou způsobilostí v oblasti fyzikálního vyšetřování a má minimálně 2 roky praxe po získání zvláštní odborné způsobilosti, • odbornou způsobilost lékaře se specializovanou způsobilostí v oboru Všeobecné praktické lékařství nebo Vnitřní lékařství nebo Geriatrie.		
Metody a techniky fyzikálního vyšetření všeobecnou sestrou	Základní vyšetřovací techniky, fyzikální vyšetření všeobecnou sestrou – inspekce (vizuální posouzení), palpce (vyšetření pohmatem), perkuse (poklep) a auskultace (poslech zvuků těla, např. srdce, plic, střev). Zavedení dokumentace. Analýza a zhodnocení zdravotního stavu, mapování potřeb klienta, vyhodnocení potenciálních rizik a včasné odhalení zdravotních problémů. Plánování ošetřovatelských intervencí, stanovení plánu péče.	6
Lektorem tématu Metody a techniky fyzikálního vyšetření všeobecnou sestrou může být osoba, která získala: • odbornou způsobilost všeobecné sestry se specializovanou způsobilostí v oboru Ošetřovatelská péče v interních oborech nebo Ošetřovatelská péče v geriatrii nebo Domácí péče a hospicová péče nebo Intenzivní péče a má minimálně 1 rok praxe po získání specializované způsobilosti,		

• odbornou způsobilost všeobecné sestry se zvláštní odbornou způsobilostí v oblasti fyzikálního vyšetření a má minimálně 2 roky praxe po získání zvláštní odborné způsobilosti, • odbornou způsobilost lékaře se specializovanou způsobilostí v oboru Všeobecné praktické lékařství nebo Vnitřní lékařství nebo Geriatrie.		
Systematické vyšetření od hlavy k patě	Vyšetření celkového stavu. Fyzikální vyšetření hlavy, krku, hrudníku, břicha, končetin, páteře, lymfatických uzlin, kůže, reflexů. Hodnocení zraku. Hodnocení sluchu. Hodnocení výživy nemocných. Orientační vyšetření mobility, soběstačnosti, orientační neurologické vyšetření, orientační endokrinologické vyšetření. Zápis fyzikálního vyšetření a vyšetření celkového stavu pacienta.	8
Lektorem tématu Systematické vyšetření od hlavy k patě může být osoba, která získala: • odbornou způsobilost všeobecné sestry se specializovanou způsobilostí v oboru Ošetrovatelská péče v interních oborech nebo Ošetrovatelská péče v geriatrii nebo Domácí péče a hospicová péče nebo Intenzivní péče a má minimálně 1 rok praxe po získání specializované způsobilosti, • odbornou způsobilost všeobecné sestry se zvláštní odbornou způsobilostí v oblasti fyzikálního vyšetření a má minimálně 2 roky praxe po získání zvláštní odborné způsobilosti, • odbornou způsobilost lékaře se specializovanou způsobilostí v oboru Všeobecné praktické lékařství nebo Vnitřní lékařství nebo Geriatrie.		
Výsledky vzdělávání	Absolvent bude po absolvování M 2 znát: • role a kompetence všeobecné sestry v provádění fyzikálních vyšetření, • metody a postupy fyzikálního vyšetření klienta a vyhodnocení zjištěných údajů. Absolvent bude připraven na tyto činnosti: • provádět fyzikální vyšetření klienta bezpečně, efektivně a s ohledem na etické a právní normy v pobytových zařízeních, • vyhodnocovat získané údaje a rozpoznat odchylky od normy, • zjistit zdravotní a sociální situaci klienta/pacienta a osob blízkých ve vztahu k onemocnění nebo jeho následkům a následnému zajištění zdravotní nebo sociální péče, • používat metody klinického hodnocení pacienta, • používat screeningové metody k hodnocení soběstačnosti, sebeděle, nutričního stavu a poruch chování u pacientů, • vyhodnocovat potřeby a úroveň soběstačnosti pacientů, projevů jejich onemocnění, rizikových faktorů za použití měřících technik.	

7.3 Učební osnova modulu 3

Modul 3	Specifická ošetrovatelská péče u pacienta s chronickým onemocněním	
Rozsah	20 hodin	
Cíl	Cílem modulu je získání znalostí pro poskytování kvalitní, bezpečné a efektivní ošetrovatelské péče pacientům s chronickým onemocněním a včasné rozpoznání progresu zdravotního stavu při respektování jejich fyzických, emocionálních a sociálních potřeb podporujících kvalitu jejich života.	
Téma	Rozpis učiva	Počet hodin
Ošetrovatelská péče o pacienty s křehkostí a instabilitou	Geriatrická syndromologie – konstituční charakter poruch, multimorbidita, polypragmasie, dekompenzace nejkřehčího orgánu, „naříkání nevinného orgánu“, sekundární dekompenzace mozkové činnosti, špatná vyšetřitelnost pacienta, nesignalizování zdravotního problému, funkční a sociální kontext chorob. Velké geriatrické syndromy – imobilita, instabilita, inkontinence, intelektové poruchy.	4
Lektorem tématu Ošetrovatelská péče o pacienty s křehkostí a instabilitou může být osoba, která získala: • odbornou způsobilost všeobecné sestry se specializovanou způsobilostí v oboru Ošetrovatelská péče v interních oborech nebo Ošetrovatelská péče v geriiatrii nebo Domácí péče a hospicová péče a má minimálně 1 rok praxe po získání specializované způsobilosti, • odbornou způsobilost všeobecné sestry se zvláštní odbornou způsobilostí v oblasti péče o klienty v pobytových sociálních službách a má minimálně 2 roky praxe po získání zvláštní odborné způsobilosti, • odbornou způsobilost lékaře se specializovanou způsobilostí v oboru Všeobecné praktické lékařství nebo Geriatrie nebo Vnitřní lékařství.		
Nejčastěji se vyskytující chronické stavy	Kardiovaskulární onemocnění – hypertenze, ischemická choroba srdeční, srdeční selhání. Diabetes mellitus 2 typu – vliv na cévní systém. Riziko komplikací (např. diabetická noha, neuropatie). Osteoporóza a fraktury – prevence pádů, léčba a rehabilitace po zlomeninách. Respirační onemocnění , pneumonie, aspirační pneumonie CHOPN. Chronická renální insuficience – režimová opatření, léčba, urémie, „domácí“ chronická dialyzační léčba. Demence a Alzheimerova choroba – diagnostika, projevy a péče o klienty. Parkinsonova nemoc – motorické a kognitivní příznaky, management léčby.	8

	Onkologické onemocnění – častější výskyt nádorů ve vyšším věku (např. prostaty, prsu, kolorektální karcinom). Chronická bolest – bolesti zad, artróza, léčebné postupy	
Lektorem tématu Nejčastěji se vyskytující chronické stavy může být osoba, která získala: • odbornou způsobilost všeobecné sestry se specializovanou způsobilostí v oboru Ošetrovatelská péče v interních oborech nebo Ošetrovatelská péče v geriatrii nebo Domácí péče a hospicová péče nebo Intenzivní péči a má minimálně 1 rok praxe po získání specializované způsobilosti, • odbornou způsobilost všeobecné sestry se zvláštní odbornou způsobilostí v oblasti péče o klienty v pobytových sociálních službách a má minimálně 2 roky praxe po získání zvláštní odborné způsobilosti, • odbornou způsobilost lékaře se specializovanou způsobilostí v oboru Všeobecné praktické lékařství nebo Geriatrie nebo Vnitřní lékařství.		
Paliativní péče a terminální stadium onemocnění	Paliativní péče a terminální stadium onemocnění (úvod do paliativní péče, etické principy v paliativní péči včetně respektu k autonomii klienta, nejčastější příznaky v terminálním stadiu (bolest, dušnost únava, nevolnost, ztráta chuti k jídlu). Péče o dutinu ústní a orofarynx. Monitorování a hodnocení symptomů. Komunikace s pacientem a rodinou (otevřená, empatická a citlivá komunikace, plán paliativní péče, podpora a zapojení rodiny do péče o klienta včetně komunikace o přáních pacienta, řešení konfliktů a obtížných rozhovorů). Role všeobecné sestry v paliativní péči (koordinace péče, interdisciplinární péče).	4
Lektorem tématu Paliativní péče a terminální stadium onemocnění může být osoba, která získala: • odbornou způsobilost všeobecné sestry se specializovanou způsobilostí v oboru Ošetrovatelská péče v interních oborech nebo Ošetrovatelská péče v geriatrii nebo Domácí péče a hospicová péče nebo Intenzivní péče a má minimálně 1 rok praxe po získání specializované způsobilosti, • odbornou způsobilost všeobecné sestry se zvláštní odbornou způsobilostí v oblasti péče o klienty v paliativní péči a má minimálně 2 roky praxe po získání zvláštní odborné způsobilosti, • odbornou způsobilost zdravotně-sociálního pracovníka a má minimálně 2 roky praxe v podpůrném týmu paliativní péče u poskytovatele zdravotních nebo sociálních služeb, • odbornou způsobilost lékaře se specializovanou způsobilostí v oboru Všeobecné praktické lékařství nebo Geriatrie nebo Paliativní péče.		
Výživa a hydratace	Základní principy výživy u seniorů (specifické potřeby živin pro seniory (bílkoviny, vitaminy, minerály) Výživové problémy seniorů (malnutrice, obezita, specifické diety, hydratace seniorů) Prevence a řešení problémů s perorálním příjmem (problémy s polykáním, ztráta chuti k jídlu, problémy s vyprazdňováním. Vhodná	4

	úprava stravy, pomoc při stravování. Onemocnění a farmaka ovlivňující výživu a hydrataci). Komunikace a spolupráce v týmu (spolupráce s nutričním terapeutem, edukace pacientů a jejich rodin o výživě a hydrataci, identifikace a řešení problémů, preventivní opatření). Etika a individualizovaný přístup (respektování preferencí a kulturních zvyklostí pacientů, zohlednění zdravotního stavu klienta a kvality života pro plánování výživy). Monitorování příjmu stravy a tekutin (denní příjem tekutin, záznam o hydrataci a příjmu stravy, riziko dehydratace – sledovat příznaky dehydratace). Edukační role všeobecné sestry (informování pacientů a jejich rodin, podpora soběstačnosti).	
Lektorem tématu Výživa a hydratace může být osoba, která získala: • odbornou způsobilost všeobecné sestry se specializovanou způsobilostí v oboru Ošetrovatelská péče v interních oborech nebo Ošetrovatelská péče v geriiatrii nebo Domácí péče a hospicová péče nebo Intenzivní péče a má minimálně 1 rok praxe po získání specializované způsobilosti, • odbornou způsobilost všeobecné sestry se zvláštní odbornou způsobilostí v oblasti výživy dospělých a má minimálně 2 roky praxe po získání zvláštní odborné způsobilosti, • odbornou způsobilost nutričního terapeuta, • odbornou způsobilost lékaře se specializovanou způsobilostí v oboru Všeobecné praktické lékařství nebo Geriatrie nebo Vnitřní lékařství.		
Výsledky vzdělávání	Absolvent bude po absolvování M 3 znát: • geriatrickou syndromologii, • velké geriatrické syndromy, • specifika ošetrovatelské péče o pacienty s křehkostí a instabilitou, • specifika výživy a hydratace u seniorů, • specifika poskytování ošetrovatelské péče pacientům s nejčastěji se vyskytujícími chronickými stavy, • zásady poskytování paliativní péče. Absolvent bude připraven na tyto činnosti: • poskytovat ošetrovatelskou péči o klienty s křehkostí a instabilitou s ohledem na specifika nemocí ve stáří, • sledovat dodržování léčebného režimu klienta, hodnotit známky zhoršování onemocnění, vyhodnocovat, zda klient není nebezpečný sobě nebo svému okolí, • podílet se na poskytování paliativní péče, • sledovat dostatečný kalorický příjem a příjem tekutin,	

	• poskytovat ošetrovatelskou péči pacientům s poklesem kognitivních funkcí a demencí, efektivně komunikovat s klientem i osobami blízkými.
--	--

7.4 Učební osnova modulu 4

Modul 4	Specifická ošetrovatelská péče u pacientů s náhlou změnou zdravotního stavu	
Rozsah	20 hodin	
Cíl	Cílem modulu je získat vědomosti potřebné k včasnému rozpoznání příznaků akutních stavů u pacientů v zařízeních sociálních služeb poskytujících pobytové služby, k rychlé a adekvátní intervenci poskytnuté do příjezdu výjezdové skupiny zdravotnické záchranné služby, k efektivnímu a strukturovanému předání informace lékaři/zdravotnickým pracovníkům zdravotnické záchranné služby.	
Téma	Rozpis učiva	Počet hodin
Nejčastěji se vyskytující akutní stavy	Posouzení stavu pacienta všeobecnou sestrou – rozpoznání klíčových příznaků, které vyžadují okamžitou intervenci. Akutní stavy respiračního systému (dušnost, sípání, kašel, cyanóza – syndrom dechové tísně dospělých, asthma bronchiale, chronická obstrukční plicní nemoc – akutní exacerbace, pneumotorax, aspirace). Kardiologické akutní stavy (bolesti na hrudi – (akutní koronární syndrom, akutní jednostranné srdeční selhání, kardiální i nekardiální plicní edém, kardiogenní šok, maligní arytmie, plicní embolie, hypertenzní krize, ruptura aneuryzmatu aorty). Kritické stavy trávicího ústrojí – náhlé příhody břišní, choroby jater a žlučníku, gastrointestinální krvácení, mezenterická ischemie (zácpa, průjem, krvácení, malnutrice). Hematologické komplikace – poruchy hemostázy ve vyšším věku, tromboembolická nemoc, komplikace antikoagulační terapie. Akutní selhání ledvin a poruchy iontové a acidobazické rovnováhy (dehydratace, poruchy vědomí způsobené iontovou dysbalancí, nefrogenní otoky, uremická plíce, náhlá inkontinence, záněty). Akutní stavy u endokrinních chorob – diabetes mellitus (hypoglykemie, hyperglykemie). Myxedémové koma a tyreotoxická krize a syndrom detrakce po vynechání kortikoidů.	20

	Psychiatrická problematika: delirium, deprese. Poruchy vědomí ve stáří – krátkodobé a déletrvající poruchy vědomí, rizikové faktory cerebrovaskulárních příhod (zmatenost, neklid, ztráta vědomí, zhoršení kognitivních funkcí). Gerontotraumatologie – pády a jejich následky, terapie traumat, prevence pádů úpravy prostředí, rehabilitace. Porucha termoregulace – hypotermie, hypertermie Infekce a nákazy spojené se zdravotní péčí u klientů v pobytových zařízeních - infekce močového ústrojí - pneumonie - ranné infekce - nejzávažnější původci infekcí u seniorů - bariérová ošetrovatelská péče.	
Lektorem tématu Nejčastěji se vyskytující akutní stavy může být osoba, která získala: • odbornou způsobilost všeobecné sestry se specializovanou způsobilostí v oboru Ošetrovatelská péče v interních oborech nebo Ošetrovatelská péče v geriatrii nebo Domácí péče a hospicová péče nebo Intenzivní péče a má minimálně 1 rok praxe po získání specializované způsobilosti, • odbornou způsobilost všeobecné sestry se zvláštní odbornou způsobilostí v oblasti péče o klienty s náhlou změnou zdravotního stavu a má minimálně 2 roky praxe po získání zvláštní odborné způsobilosti, • odbornou způsobilost zdravotnického záchranáře se specializovanou způsobilostí v oboru Urgentní medicína a má minimálně 1 rok praxe po získání specializované způsobilosti, • odbornou způsobilost lékaře se specializovanou způsobilostí v oboru Všeobecné praktické lékařství nebo Geriatrie nebo Vnitřní lékařství nebo Anesteziologie a intenzivní medicína a má minimálně 1 rok praxe po získání specializované způsobilosti.		
Výsledky vzdělávání	Absolvent bude po absolvování M 4 znát: • klíčové příznaky, které vyžadují okamžitou intervenci, potřebnou k včasnému rozpoznání příznaků akutních stavů u klientů v zařízeních sociálních služeb poskytujících pobytové sociální služby, • zásady efektivního a strukturovaného předání informace lékaři/rychlé zdravotnické pomoci. Absolvent bude připraven na tyto činnosti: • posoudit stav a rozpoznat klíčové příznaky, které jsou potřebné k včasnému rozpoznání akutních stavů u klientů v pobytových zařízeních sociálních služeb, a které vyžadují okamžitou intervenci, • posoudit stav a rozpoznat klíčové příznaky k efektivnímu a strukturovanému předání informací lékaři/zdravotnickým pracovníkům zdravotnické záchranné služby.	

Modul 5	Odborná praxe může být realizována kombinovanou formou, a to: • u poskytovatele zdravotních služeb – pracoviště v oboru interní lékařství nebo neurologie nebo kardiologie nebo traumatologie, nebo u poskytovatele dlouhodobé lůžkové péče či následné lůžkové péče, • v zařízeních sociálních služeb – domov pro seniory nebo domov se zvláštním režimem, • a v učebnách akreditovaného zařízení, se zaměřením na praktický nácvik odborných dovedností prostřednictvím simulace.	
Rozsah modulu	24 hodin z toho minimálně 16 hodin odborné praxe u poskytovatele zdravotních nebo sociálních služeb a 8 hodin v učebnách akreditovaného zařízení se zaměřením na praktický nácvik (výkony lze realizovat na simulátorech určených k nácviku a dokumentaci fyzikálního vyšetření klientů).	
Cíl modulu	Cílem modulu je získat praktické dovednosti potřebné k provádění fyzikálního vyšetření klienta v zařízeních sociálních služeb poskytujících pobytové sociální služby, identifikování vznikajících zdravotních problémů nebo monitorování již existující patologie. Naučit se techniky a postupy vyšetření jednotlivých systémů těla a správné vyhodnocení získaných údajů.	
		Počet hodin
Zaměření na nejčastější zdravotní problémy pacientů/klientů s: • kognitivními poruchami a změnami chování (dezorientace, halucinace, agresivita, neklid, apatie), • respiračními obtížemi (např. aspirace), • kardiálními problémy (např. akutní koronární syndrom), • neurologickými symptomy (např. CMP – FAST test, bolest hlavy), • zlomeninou nebo poraněním kloubu, • úrazy, • krvácením, • bolesti (potřeba posouzení bolesti u pacientů, kteří ji neumí sami vyjádřit). Provádění a dokumentace fyzikálního vyšetření pacienta.		24

Seznam výkonů	Minimální počet
Provedení a dokumentace fyzikálního vyšetření pacient s onemocněním respiračního systému (např. posouzení hloubky a rytmu dechu, poslech plic,	5

symetrie dýchání, rozpoznat patologické zvuky) – s možným využitím simulačních programů na simulátorech.	
Provedení a dokumentace fyzikálního vyšetření klienta s onemocněním kardiálního systému (např. hodnocení srdečního rytmu a frekvence, sledování případných šelestů, posouzení EKG křivky s arytmií nebo jinou změnou, kontrola pulzace) – s možným využitím simulačních programů na simulátorech.	5
Praktické nácviky modelových situací zaměřené na nejčastější zdravotní problémy klientů s neurologickými symptomy, zlomeninou nebo poraněním kloubu, úrazem, krvácením (hraní rolí, scénáře).	5

9. Způsob ukončení certifikovaného kurzu

Podmínkou ukončení certifikovaného kurzu je splnění všech požadavků stanovených vzdělávacím programem a vypracováním kazuistiky dle struktury zadané lektorem a její obhajobou u závěrečné zkoušky. Kazuistika přinese ucelený pohled na danou problematiku a současně praktická doporučení, která budou inspirací pro řešení podobných situací v budoucnu. Závěrečnou zkoušku lze opakovat 2x.

10. Činnosti, ke kterým bude získána zvláštní odborná způsobilost

Absolvent získá zvláštní odbornou způsobilost k provádění následujících činností:

a) bez odborného dohledu a bez indikace:

- sledovat a vyhodnocovat stav pacientů z hlediska možnosti vzniku komplikací a náhlých příhod a podílet se na jejich řešení,
- provádět a dokumentovat fyzikální vyšetření pacienta,
- doporučovat pacienty do péče jiných poskytovatelů zdravotních služeb,
- zjišťovat zdravotní a sociální situaci pacienta,
- plánovat a vykonávat činnosti ošetrovatelské péče zaměřené na posílení a udržení nebo zvýšení fyzických, psychických a sociálních potřeb a vytvářet podmínky pro zachování soběstačnosti, sebepéče, mentálních schopností,
- edukovat pacienta a jeho osoby blízké v oblastech prevence onemocnění, přitom zejména spolupracovat s fyzioterapeutem, ergoterapeutem, nutričním terapeutem, zdravotně – sociálním pracovníkem a sociálním pracovníkem,
- vyhodnocovat, zda pacient není nebezpečný sobě nebo svému okolí,
- vykonávat preventivní a protiepidemická opatření a edukovat pacienta a jím určené osoby v oblastech prevence onemocnění.

b) bez odborného dohledu na základě indikace lékaře provádět činnosti při poskytování preventivní, diagnostické, léčebné, rehabilitační a paliativní péče. Přitom zejména může:

- zavádět a ukončovat ošetrovatelskou péči v zařízeních sociálních služeb, včetně její administrace,
- sledovat dodržování léčebného režimu pacienta, hodnotit známky zhoršování onemocnění.

11. Věcné, technické a personální zajištění

Personální zabezpečení	Odborný garant odpovídá za odbornou úroveň vzdělávacího programu, koordinuje obsahovou přípravu vzdělávacího programu, dohlíží na kvalitu jeho uskutečňování, vyhodnocuje a rozvíjí jej. Odborným garantem vzdělávacího programu může být zdravotnický pracovník, který získal: • odbornou způsobilost všeobecné sestry dle zákona 96/2004 Sb., v platném znění a specializovanou způsobilost odpovídající tématu daného vzdělávacího programu, • odbornou způsobilost lékaře, se specializovanou způsobilostí nebo zvláštní odbornou způsobilostí odpovídající tématu daného vzdělávacího programu. Lektorem je osoba v pracovněprávním nebo obdobném smluvním vztahu k akreditovanému zařízení, která vyučuje teoretickou část vzdělávacího programu a prověřuje teoretické znalosti účastníka vzdělávání. Školitelem je osoba v pracovněprávním nebo obdobném smluvním vztahu k akreditovanému zařízení, která dohlíží na výkon odborné praxe nebo praktické výuky, včetně plánu plnění výkonů, a která průběžně prověřuje teoretické znalosti a praktické dovednosti účastníka vzdělávání.
Věcné a technické vybavení	Pro teoretickou část vzdělávacího programu: • standardně vybavená učebna s PC a dataprojektorem a s možností přístupu k internetu, • modely a celotělové poslechové simulátory potřebné k výuce praktických dovedností, • simulační programy, • přístup k odborné literatuře, včetně el. databází (zajištění vlastními prostředky nebo ve smluvním zařízení), možnosti podpory teoretické výuky pomocí e-learningu. Pro praktickou část vzdělávacího programu: • učebnu pro praktickou výuku, která je vybavena modely a celotělovými poslechovými simulátory, je-li praktická výuka realizována částečně v učebnách při využití modelů a simulátorů.
Organizační a provozní požadavky	• akreditované zařízení na realizaci vzdělávacího programu musí splňovat povinnosti akreditovaných zařízení podle § 50 zákona č. 96/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů a vést dokumentaci o vzdělávání v souladu s § 50 odst. 1 písmeno e) ve znění pozdějších předpisů.

12. Seznam doporučené studijní literatury

1. BUŽGOVÁ, Radka. *Paliativní péče ve zdravotnických zařízeních: potřeby, hodnocení, kvalita života*. Praha: Grada, 2015. 168 s. ISBN 978-80-247-5402-4.
2. ČELEDVÁ, Libuše a Jan HOLČÍK. *Nové kapitoly ze sociálního lékařství a veřejného zdravotnictví*. Učební texty Univerzity Karlovy v Praze. Praha: Karolinum, 2017. ISBN 978-80-246-3809-6.
3. ČÍKOVÁ, Zuzana; Jana VÁŇOVÁ; Martina CAHOVÁ; Helena ČERMÁKOVÁ; Iva LAMBROVÁ a kol. *Ošetrovatelství 2. ročník: pro střední zdravotnické školy*. Sestra. Praha: Grada, 2023. ISBN 978-80-271-3669-8.
4. DOLEŽALOVÁ, Jitka; Jana KIMMEROVÁ; Tereza SVIDENSKÁ a Kristýna TOUMOVÁ. *Ošetrovatelské postupy*. České Budějovice: Zdravotně sociální fakulta, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 2022. ISBN 978-80-7394-953-2.
5. DOSBABA, Filip; Dagmar KŘÍŽOVÁ a Martin HARTMAN. *Rehabilitační ošetrování v klinické praxi*. Praha: Grada, 2021. ISBN 978-80-271-1050-6.
6. DVOŘÁČKOVÁ, Dagmar. *Kvalita života seniorů: v domovech pro seniory*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4138-3.
7. HAUKE, Marcela. *Zvládání problémových situací se seniory: nejen v pečovatelských službách*. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-5216-7.
8. HORECKÝ, Jiří; Martin POTŮČEK; Milan CABRNOCH a Zdeněk KALVACH. *Reforma dlouhodobé péče pro Českou republiku: jak vyřešit problémy sociálně-zdravotních služeb v ČR a jak nastavit udržitelný systém dlouhodobé péče*. Studie. Tábor: Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR, 2021. ISBN 978-80-88361-14-5.
9. HORECKÝ, Jiří a Ladislav PRŮŠA. *Současná struktura služeb dlouhodobé péče a prognóza potřeby sociálních služeb 2019-2050*. Tábor: Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR, 2019. ISBN 978-80-907053-4-0.
10. HROZENSKÁ, Martina a Dagmar DVOŘÁČKOVÁ. *Sociální péče o seniory*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4139-0.
11. KABELKA, Ladislav. *Geriatrická paliativní péče a komunikace o nemoci*. 2. přeprac. A dopl. vyd. Edice postgraduální medicíny. Praha: Mladá fronta, 2018. ISBN 978-80-204-5049-4.
12. KABELKA, Ladislav a Magdalena CHVÍLOVÁ-WEBEROVÁ. *Syndrom křehkosti: indikace péče, podpora života v nemoci, komunikační dovednosti*. Praha: Grada, 2022. ISBN 978-80-271-3178-5.
13. KACHLOVÁ, Miroslava a Ilona PLEVOVÁ. *Postupy v ošetrovatelské péči 2: Bariérová ošetrovatelská péče*. Sestra. Praha: Grada, 2022. ISBN 978-80-271-1243-2.
14. KAPOUNOVÁ, Gabriela. *Ošetrovatelství v intenzivní péči*. 2. aktualiz. a dopl. vyd. Sestra. Praha: Grada, 2020. ISBN 978-80-271-0130-6.
15. KLEVETOVÁ, Dana. *Motivační prvky při práci se seniory*. 2. přeprac. vyd. Sestra. Praha: Grada, 2017. ISBN 978-80-271-0102-3.

16. KLUSOŇOVÁ, Eva a Jana PITNEROVÁ. *Rehabilitační ošetřování klientů s těžkými poruchami hybnosti*. 3. upr. vyd. Brno: Národní centrum ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů, 2014. ISBN 978-80-7013-567-9.
17. KUCKIR, Martina; Hana VAŇKOVÁ; Iva HOLMEROVÁ; Slávka VÍTEČKOVÁ; Eva JAROLÍMOVÁ; Radim KRUPÍČKA a Zoltán SZABÓ. *Vybrané oblasti a nástroje funkčního geriatrického hodnocení*. Praha: Grada, 2016. ISBN 978-80-271-0054-5.
18. KUZNÍKOVÁ, Iva a kol. *Sociální práce ve zdravotnictví*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3676-1.
19. MALÍKOVÁ, Eva. *Péče o seniory v pobytových zařízeních sociálních služeb*. 2. aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Grada, 2020. ISBN 978-80-271-2030-7.
20. MARKOVÁ, Alžběta. *Hospic do kapsy: příručka pro domácí paliativní týmy*. 3. aktualiz. vyd. Praha: Cesta domů, 2021. ISBN 978-80-88126-77-5.
21. MESSER, Barbara. *100 tipů pro plánování péče v domovech pro seniory*. Praha: Grada, 2017. ISBN 978-80-271-0216-7.
22. NEJEDLÁ, Marie. *Fyzikální vyšetření pro sestry*. 2. přeprac. vyd. Sestra. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-4449-0.
23. NEUBAUEROVÁ, Lenka a Karel NEUBAUER. *Neurogenně podmíněné poruchy komunikace u seniorů v sociálně-zdravotní péči*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2020. ISBN 978-80-7435-794-7.
24. ONDRIOVÁ, Iveta. *Etické problémy a dilemata v ošetrovatelské praxi*. Sestra. Praha: Grada, 2021. ISBN 978-80-271-1696-6.
25. ONDRUŠOVÁ, Jiřina a Beáta KRAHULCOVÁ. *Gerontologie pro sociální práci*. Praha: Karolinum, 2019. ISBN 978-80-246-4383-0.
26. PECHOVÁ, Karolína a Matěj LEJSAL. *Paliativní péče v rezidenčních službách: se zaměřením na uživatele seniorského věku*. Tábor: Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR, 2020. ISBN 978-80-88361-01-5.
27. PLEVOVÁ, Ilona a Miroslava KACHLOVÁ. *Postupy v ošetrovatelské péči 1: Základní fyzikální vyšetření sestrou, měření fyziologických funkcí*. Sestra. Praha: Grada, 2022. ISBN 978-80-271-3032-0.
28. PRUDIL, Lukáš. *Právo pro zdravotnické pracovníky*. 2. dopl. a upr. vyd. Právo prakticky. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. ISBN 978-80-7552-507-9.
29. PRŮŠA, Ladislav. *Dlouhodobá péče nejen v České republice*. Tábor: Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR, 2021. ISBN 978-80-88361-09-1.
30. ROZSYPAL, Hanuš; HOLUB, Michal a KOSÁKOVÁ, Monika. *Infekční nemoci ve standardní a intenzivní péči*. Učební texty Univerzity Karlovy v Praze. Praha: Karolinum, 2013. ISBN 978-80-246-2197-5.
31. SLEZÁKOVÁ, Zuzana. *Ošetrovatelství v neurologii*. Sestra. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-4868-9.

32. SLEZÁKOVÁ, Lenka. *Ošetřovatelství v interně I*. Sestra. Praha: Grada, 2023. ISBN 978-80-271-1743-7.
33. SOVOVÁ, Eliška a Jarmila SEDLÁŘOVÁ. *Kardiologie pro obor ošetřovatelství*. 2. rozš. a dopl. vyd. Sestra. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-4823-8.
34. ŠÁTEKOVÁ, Lenka. *Demence: hodnoticí techniky a nástroje*. Sestra. Praha: Grada, 2021. ISBN 978-80-271-1695-9.
35. ŠEDOVÁ, Lenka. *Vybrané kapitoly z ošetřovatelství: (pro obor Zdravotně-sociální péče)*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 2020. ISBN 978-80-7394-822-1.
36. TRACHTOVÁ, Eva a kol. *Potřeby nemocného v ošetřovatelském procesu: učební texty pro vyšší zdravotnické školy, bakalářské a magisterské studium, specializační studium sester*. 4. rozš. vyd. Brno: Národní centrum ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů, 2018. ISBN 978-80-7013-590-7.
37. VÁGNEROVÁ, Tereza. *Výživa v geriatrii a gerontologii*. Praha: Karolinum, 2020. ISBN 978-80-246-4620-6.
38. VÁLKOVÁ, Monika. *Dlouhodobá péče v ošetřovatelství*. Praha: Institut postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví, 2015. ISBN 978-80-87023-44-0.
39. VOSTRÝ, Michal a Jaroslav VETEŠKA. *Kognitivní rehabilitace seniorů: psychosociální a edukační souvislosti*. Praha: Grada, 2021. ISBN 978-80-271-2866-2.
40. ZRUBÁKOVÁ, Katarína; KRAJČÍK, Štefan a kol. *Farmakoterapie v geriatrii*. Sestra. Praha: Grada, 2016. ISBN 978-80-247-5229-7.
41. ZRUBÁKOVÁ, Katarína a Ivan BARTOŠOVIČ. *Nefarmakologická léčba v geriatrii*. Sestra. Praha: Grada, 2019. ISBN 978-80-271-2207-3.